

Sygn. akt V Ka 47/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 kwietnia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Gliwicach

V Wydział Karny Ośrodek Zamiejscowy w Rybniku

w składzie:

Przewodniczący: SSO Janusz Chmiel

Sędziowie: SSR del. Katarzyna Gozdawa-Grajewska (spr.)

SSO Sławomir Klekocki

Protokolant: Monika Brzoza

w obecności Wandy Ostrowskiej Prokuratora Prokuratury Okręgowej

po rozpoznaniu w dniu 14 kwietnia 2014 r.

sprawy:

D. K. (1) /K./

syna E. i G.

ur. (...) w Ż.

oskarżonego o przestępstwo z art. 226 § 1 kk

na skutek apelacji wniesionej przez obrońcę oskarżonego

od wyroku Sądu Rejonowego w Raciborzu

z dnia 25 listopada 2013r. sygn. akt II K 759/13

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Rejonowemu w Raciborzu do ponownego rozpoznania.

Sygn. akt V Ka 47/14

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Raciborzu wyrokiem wydanym w dniu 25 listopada 2013r. w sprawie o sygn. akt II K 759/13, uznał oskarżonego D. K. (1) za winnego popełnienia występku z art. 226 § 1 kk polegającego na tym, że:

- w dniu 25 marca 2013 w na terenie Zakładu Karnego w R. znieważył funkcjonariusza służby więziennej Zakładu Karnego w R. starszego strażnika M. D. podczas i w związku z pełnieniem obowiązków służbowych przez wymienionego poprzez wypowiedzenie słów „ty huju ja cię połamię, jak nie tu to na wolności” i za to na podstawie art. 226 § 1 kk wymierzył mu karę 4 miesięcy pozbawienia wolności. Na podstawie art. 29 ustawy Prawo o Adwokaturze Sąd zasądził od Skarbu Państwa na rzecz obrońcy z urzędu adw. S. G. kwotę 840 zł wraz z podatkiem VAT w kwocie

193,20 zł z tytułu pomocy prawnej udzielonej z urzędu, zaś na podstawie art. 624 § 1 kpk zwolnił oskarżonego w całości od zapłaty kosztów sądowych.

Apelację od powyższego wyroku złożył obrońca oskarżonego zaskarżając wyrok w całości.

Apelacja obrońcy wyrokowi zarzucała na podstawie art. 427 § 2 kpk oraz art. 439 § 1 pkt. 1 kpk wystąpienie bezwzględnej przyczyny odwoławczej polegającej na rozpoznaniu sprawy i wydaniu wyroku przez sędziego, który wcześniej prowadził postępowanie przygotowawcze, tj. brał udział w czynnościach sądowych w toku postępowania przygotowawczego wydając w dniu 8 lipca 2013r. postanowienie o uchyleniu postanowienia o umorzeniu dochodzenia wydanego w dniu 24 kwietnia 2013r. przez Prokuratora Prokuratury Rejonowej w Rybniku,

a w przypadku nieuwzględnienia powyższego zarzutu, na podstawie art. 427 § 2 kpk i art. 438 pkt 2 i 3 kpk zaskarżonemu wyrokowi dodatkowo zarzucił:

- naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ na treść wydanego orzeczenia a mianowicie art. 7 kpk poprzez wadliwą ocenę materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie polegającą na uznaniu za wiarygodne zeznań pokrzywdzonego M. D. przy jednoczesnym uznaniu za niewiarygodne wyjaśnień oskarżonego oraz zeznań świadków D. K. (2), R. M., R. J., D. S. – bezpośrednich obserwatorów zdarzenia;

- błąd w ustaleniach faktycznych stanowiących podstawę zaskarżonego wyroku polegający na przyjęciu, iż oskarżony dopuścił się zarzucanego mu czynu w sytuacji gdy prawidłowo oceniony materiał dowodowy w postaci wyjaśnień oskarżonego oraz zeznań świadków wskazywał iż oskarżony nie dopuścił się zarzucanego mu czynu, gdyż pomiędzy oskarżonym a podejrzanym doszło do wymiany zdań, lecz w trakcie tego zdarzenia oskarżony nie skierował w stosunku do podejrzanego zwrotów znieważających pokrzywdzonego wymienionych w zarzucie.

Podnosząc zarzut bezwzględnej przyczyny odwoławczej wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Raciborzu.

Ewentualnie w razie nieuwzględnienia zarzutu bezwzględnej przyczyny odwoławczej o zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie oskarżonego od stawianego mu zarzutu bądź o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Raciborzu

Sąd Okręgowy zważył co następuje.

Przeprowadzona kontrola instancyjna wykazała, że apelacja obrońcy oskarżonego wywołała konieczność uchylenia zaskarżonego wyroku.

Odnosząc się w pierwszej kolejności do zarzutu najdalej idącego a to wystąpienia bezwzględnej przyczyny odwoławczej z art. 439 § 1 pkt. 1 kpk, która nakłada na sąd obowiązek uchylenia orzeczenia bez prawa badania związku przyczynowego między treścią uchybienia, a treścią zaskarżonego wyroku – stwierdzić należy, iż zarzut ten nie jest zasadny. To, że w dniu 8 lipca 2013r. w sprawie o sygn. akt II Kp 167/13 (3 Ds. 151/13) działając w trybie art. 465 § 2 kpk i art. 437 § 1 kpk sędzia SR M. M. rozpoznała zażalenie pokrzywdzonego i uchyliła decyzję Prokuratury Rejonowej w Raciborzu z dnia 24 kwietnia 2013r. o umorzeniu dochodzenia jest bezsporne. Działała ona według zasad obowiązujących sąd w postępowaniu odwoławczym, które obowiązywały do wskazania powodów uchylenia oraz ewentualnego wskazania okoliczności które należałoby wyjaśnić przez przeprowadzenie dodatkowych czynności dowodowych. W żadnym wypadku sędzia nie brała udziału w sprawie jako prokurator, obrońca, pełnomocnik, przedstawiciel ustawowy strony, jak też nie prowadziła postępowania przygotowawczego, a więc nie była jednym z podmiotów wymienionych w art. 40 § 1 pkt 5 kpk. W tym stanie rzeczy bezzasadne są kategoryczne twierdzenia skarżącego, że w wydaniu orzeczenia brała udział sędzia podlegająca wyłączeniu z mocy prawa. Taki sam walor mają wywody, iż sędzia ta z racji orzekania na podstawie art. 330 § 1 kpk prowadziła na pewnym etapie postępowanie przygotowawcze. W orzecznictwie – uwzględniającym poglądy doktryny – panuje zgodność co do tego, że sędzia który dokonywał czynności w postępowaniu przygotowawczym na podstawie przepisów Rozdziału 38 Kpk nie jest

wyłaczony z mocy samego prawa od udziału w sprawie, gdyż jego czynności nie są prowadzeniem postępowania przygotowawczego, o których mowa w art. 40 § 1 pkt 5 kpk.

Natomiast wystąpienie okoliczności mogącej wywołać wątpliwości co do bezstronności sędziego nie stanowi bezwzględnej podstawy uchylecia wyroku lecz jedynie względnej podstawę odwoławczą. Na gruncie art. 41 kpk można oceniać kwestię wyłączenia sędziego, który uprzednio w postępowaniu przygotowawczym uchylił postanowienie o umorzeniu dochodzenia gdy wypowiedzi sędziego zawarte w tym postanowieniu wskazują, że zajął on już określone stanowisko w postępowaniu. Z taką sytuacją mamy właśnie do czynienia w niniejszej sprawie. Sędzia, która wydawała wyrok w sprawie D. K. (1) w toku postępowania przygotowawczego uchyliła postanowienie Prokuratury Rejonowej w Raciborzu umarzające postępowanie karne o czyn z art. 226 § 1 kk z powodu znikomej społecznej szkodliwości czynu. W uzasadnieniu swojego postanowienia w wyraźny i zdecydowany sposób odmiennie niż prokurator oceniła stopień społecznej szkodliwości czynu zarzucanego D. K. (1). Wyraziła swój pogląd w zdecydowany sposób, argumentując szeroko powody swojej decyzji procesowej. Należy jednocześnie zauważyć, że decyzja ta została w zasadzie podjęta na tym samym materiale dowodowym, który później był podstawą wydania wyroku. Sąd wydając bowiem w dniu 8 lipca 2013r. postanowienie bynajmniej nie nakazał Prokuraturze poszerzenie materiału dowodowego (przesłuchanie dodatkowych świadków, czy zebranie dokumentów) ale wyraził jedynie wytyczne co do sposobu oceny stopnia społecznej szkodliwości czynu.

Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 29 października 2013r. V KK 206/13 LEX nr 1396088 wyraził pogląd: „ Co do zasady orzekanie w sprawach incydentalnych w tym o tymczasowym aresztowaniu, nie jest okolicznością przemawiającą za wyłączeniem sędziego. Jedynie w przypadku gdyby sędzia orzekając w takim postępowaniu wypowiedział się w sposób mogący budzić wątpliwości co do jego bezstronności podczas merytorycznego rozpoznania sprawy, możliwe byłoby rozważenie jego wyłączenia.” Ta druga z sytuacji wskazanych w cytowanym orzeczeniu ma miejsce właśnie w niniejszej sprawie, albowiem z treści postanowienia wydanego w dniu 8 lipca 2013r. wprost wynika jaki pogląd na sprawę miała sędzia orzekająca w sprawie niniejszej.

„Władza sądownicza nie zamyka się w granicach swoich funkcji i nie działa dla własnych racji. Musi być tak skonstruowana, mieć tak ukształtowane normy kompetencyjne i w taki sposób w zgodzie z przepisami prawa z nich korzystać, aby w ocenach społecznych postrzegana była jako obiektywna, rzetelna, kompetentna, niezawisła i sprawiedliwa. Z tej perspektywy nie to jest rozstrzygające czy sędzia orzekający sam siebie uznaje za bezstronnego ani też czy strony i uczestnicy postępowania nie kwestionują jego bezstronności lecz czy w odniesieniu do konkretnego układu procesowego wytworzonego przez konkretne okoliczności faktyczne, można byłoby usunąć wątpliwości i przekonać każdego przeciętnie wykształconego, przeciętnie inteligentnego i rozsądnie myślącego członka społeczeństwa nie zainteresowanego osobiście wynikiem procesu, że w tym właśnie układzie procesowym sędzia mógł zachować i zachował bezstronność.” Tak też Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w wyroku z dnia 27 października 2011r. II AKa 261/11, LEX 1086226.

Układ procesowy w niniejszej sprawie tj. wydanie postanowienia o uchyleniu postanowienia Prokuratury w sprawie 3 Ds. 151/13 z powodu odmiennej oceny stopnia społecznej szkodliwości zarzucanego oskarżonemu czynu, a następnie po wniesieniu aktu oskarżenia o ten czyn orzekanie przez tego samego sędziego co do istoty sprawy, na podstawie tego samego materiału dowodowego, w której to ocenie jednym z istotnych elementów jest właśnie rozważenie stopnia społecznej szkodliwości czynu przypisanego oskarżonemu powoduje obiektywną wątpliwość co do bezstronności sędziego rozpoznającego niniejszą sprawę. Ta wątpliwość poddaje się zewnętrznej weryfikacji i ocenie właśnie z uwagi na treść postanowienia z dnia 8 lipca 2013r. w którym to orzeczeniu sędzia przed wydaniem wyroku niejako z góry zajęła określone stanowisko co do istoty sprawy. Aby uznać, że zaistniały przesłanki z art. 41 § 1 kpk nie trzeba stwierdzić rzeczywistej stronniczości sędziego. Sędzia może być subiektywnie i obiektywnie bezstronny (co z pewnością miało miejsce w niniejszej sprawie) ale może jednocześnie istnieć uzasadnione przekonanie, że jego bezstronność w odbiorze zewnętrznym (bezstronność zewnętrzna) jest wątpliwa. Trybunał Konstytucyjny w wyroku K 1/98 stwierdził: „stronniczość to stan psychiczny sędziego, mogący się uzewnętrznić w mniejszym lub większym stopniu. (...) Chodzi jednak o to, czy występują sytuacje faktyczne z którymi w stopniu wysoce uprawdopodobnionym

łączyć można zagrożenie bezstronności sędziego, które zarazem uzewnętrznia się w takim stopniu , że można je zobiektywizować „ (OTK 1999, nr 1 poz3)

Mając na uwadze powyższe Sąd Odwoławczy uznał, iż w sprawie wystąpiła względna przesłanka procesowa w postaci naruszenia art. 41 § 1 kpk. Mająca wpływ na treść wyroku. W sprawie bowiem orzekła sędzia, co do której istniały zobiektywizowane wątpliwości co do jej bezstronności, wynikające z poglądu wyrażonego w postanowieniu z dnia 8 lipca 2013r.

Prawo do bezstronnego, niezawisłego Sądu jest jedną z gwarancji konstytucyjnych. Wzbudzanie przez sądy zaufania w społeczeństwie, a przede wszystkim w toku postępowania karnego w oskarżonym ma zasadnicze znaczenie w demokratycznym społeczeństwie. Sąd musi być bezstronny zarówno z obiektywnego jak i z subiektywnego punktu widzenia. W sprawie nie mogą wystąpić jakiegokolwiek obiektywne wątpliwości co do bezstronności sędziego.

Nie ulega wątpliwości , że obraza przepisu art. 41 § 1 kpk miała wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia. Z powyższych względów Sąd Odwoławczy uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w Raciborzu, uznając iż rozpoznanie pozostałych zarzutów apelacyjnych na obecnym etapie postępowania karnego byłoby przedwczesne. (art. 436 kpk)